

หลักสูตร 3PBL

ความเป็นมา

จากประสบการณ์ในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของชุมชนเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Community) หรือ PLC ครูสอนดี จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดกับผู้เรียน โดยนำการเรียนรู้ผ่านโครงการ (Project-based Learning) มาใช้ แต่ยังคงขาดประสบการณ์ในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้เกิดแรงบันดาลใจและกระบวนการเรียนรู้ ขาดทักษะการตั้งคำถาม ไม่สามารถแยกกระบวนการ (Process) กับเนื้อหาออกจากกันได้ เพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ง่ายขึ้น จึงได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร 3PBL นี้ขึ้น

หลักการและแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดสำคัญคือ การแบ่งกระบวนการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ออกเป็น 3 แบบย่อย ได้แก่

- พัฒนาการคิดเบื้องต้น เพื่อสร้างความมั่นใจให้กล้าคิดกล้าพูด ขั้นนี้เน้นที่สุดคือ เจตคติและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ วิธีการคือ ยกตัวอย่าง หรือสื่อที่น่าจะทำให้เกิดข้อถกเถียงหรือแสดงความคิดเห็นได้ง่าย หลากหลาย ไม่มีคำตอบที่ตายตัว ไม่มีผิดไม่มีถูก นำเสนอต่อนักเรียน แล้วครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เกิดการโต้เถียงอย่างเป็นเหตุเป็นผลกัน กรณีนี้ครูอาจใช้แบบฟอร์มหรือใบงานช่วย
- พัฒนาทักษะการเรียนรู้และการทำงานจากการปฏิบัติจริง ขั้นนี้เน้นที่สุดคือ กระบวนการเรียนรู้จากการลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ที่ครูหรือโรงเรียนกำหนด วิธีการคือ ครูทำหน้าที่เป็นครูฝึก โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ใช้กระบวนการจัดการความรู้ เช่น BAR, AAR ฯลฯ และฝึกทักษะการทำงานตามวงจรคุณภาพ PDCA และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการศึกษา จัดให้มีการถอดบทเรียน หรือถอดประสบการณ์ จากการทำกิจกรรมทุกกิจกรรมในโรงเรียน เช่น กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ฯลฯ กรณีนี้ครูสามารถใช้แบบฟอร์มหรือชุดคำถามช่วยในการถอดบทเรียนได้เช่นกัน สิ่งสำคัญคือ ครูจะต้องมีการสรุปและให้ feedback กับนักเรียนในทุกกิจกรรม
- พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวย ช่วยเหลือแนะนำเท่าที่จำเป็น คอยตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างรอบด้าน รู้ลึกขึ้น ละเอียดขึ้น ขั้นตอนนี้เน้นการจัดการเรียนรู้บนฐานปัญหาจริง เพื่อฝึกทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหา สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับการดำเนินชีวิตได้ สิ่งสำคัญคือ ผู้เรียนจะต้อง คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง และนำเสนอผลงานด้วยตนเอง

คำอธิบายลักษณะของหลักสูตร

หลักสูตร 3PBL เป็นเครื่องมือช่วยครูในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3PBL นำเสนอรูปแบบในการเรียนรู้ 3 วิธี ได้แก่

- 1st PBL คือ Pattern-based Learning ได้แก่ การเรียนรู้ในรูปแบบ โดยอาจใช้แบบฟอร์ม ใบงาน หรือคำถามจากครู มีเป้าประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การประเมินค่า และเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้เรียนให้กล้าคิดกล้าพูด

- 2nd PBL คือ Project-based Learning ได้แก่ การเรียนรู้จากการทำโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ มีเป้าประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) การแก้ปัญหา และทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

- 3rd PBL คือ Problem-based Learning ได้แก่ การเรียนรู้บนฐานปัญหาหรือโครงการ มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ และการเรียนรู้เป็นทีม ที่ผู้เรียนได้ คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง และนำเสนอผลงานด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์
2. พัฒนาทักษะการทำงาน การแก้ปัญหา การสื่อสาร และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการศึกษา

ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร 3PBL

ระยะเวลาทั้งหมด 1 ปีการศึกษา

การประเมินผล

1. ประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม จากผลงาน ใบงาน แบบสังเกต แบบบันทึก พฤติกรรม ฯลฯ
2. ประเมินความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า (แบบทดสอบพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม)
3. ทักษะในศตวรรษที่ 21 (แบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นโดย PLC มหาสารคาม)
4. พิจารณาจากผลการสอบตามมาตรฐาน (O-Net)

วัตถุประสงค์: BAR

โดย:

กิจกรรม: ใ้ใช้แบบฟอร์มนี้ทุกครั้งก่อนนักเรียนลงมือทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น โดยทำรายบุคคลก่อน ร่วมกันถอดบทเรียนของกลุ่ม

ชื่อโครงการ/กิจกรรม

ท่านความคาดหวังอะไรบ้าง/มีเป้าหมายอะไรบ้าง	ภาพแห่งความสำเร็จเป็นอย่างไร/ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ปัญหาและอุปสรรคใดอาจเกิดขึ้นได้บ้าง	หากปัญหาและอุปสรรคนั้นเกิดขึ้นจะทำอย่างไร

ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

ผู้ให้ความคิดเห็น

วัตถุประสงค์: AAR

โดย:

กิจกรรม: ใช้แบบฟอร์มนี้ทุกครั้งหลังนักเรียนลงมือทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น โดยทำรายบุคคลก่อน ร่วมกันถอดบทเรียนของกลุ่ม

ชื่อโครงการ/กิจกรรม

อะไรที่บรรลุความคาดหวัง/เป้าหมาย ใดที่บรรลุ	อะไรที่ไม่บรรลุความคาดหวัง/ไม่ บรรลุเป้าหมาย	เพราะใดสิ่งไม่บรรลุเป้าหมาย/ปัญหา หรืออุปสรรคขัดขวาง	หากมีโอกาสทำอีกครั้งหนึ่งจะทำ อย่างไร

ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

ผู้ให้ความคิดเห็น

วัตถุประสงค์: รู้-เข้าใจ-และได้กระบวนการ

โดย: ยืนกันนา

กิจกรรม: ใช้แบบฟอร์มนี้เป็นเครื่องมือในการถอดบทเรียนหลังกิจกรรมการเรียนการสอน หรือหลังกิจกรรมต่างๆ ถือเป็น การ AAR หลังเรียน

หัวข้อ _____

รู้อะไร (K, Knew)	อยากรู้อะไรอีก (W, want to know)	จะรู้ได้อย่างไร (P, Process)	ความรู้ที่ได้รับ (L, Learned)	นำไปใช้ประโยชน์อย่างไร (A, Apply)

ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

ผู้ให้ความคิดเห็น _____

วัตถุประสงค์: รู้-เข้าใจ บ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียง

โดย:

กิจกรรม: ให้นักเรียนดู หนังสือ ละครทีวี การ์ตูน โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นที่สนใจของนักเรียนอยู่แล้ว แล้วให้ถอดบทเรียนโดยใช้แบบฟอร์มนี้

หัวข้อ _____

	คนดี (คุณธรรม)	ไม่แน่ใจ (กลางๆ)	คนไม่ดี (อธรรม)	สรุป
ชื่อตัวละคร				<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนชอบใคร - เพราะอะไร - อยากช่วยเหลือใคร - จะช่วยอย่างไร - ถ้าเป็นเราจะทำอย่างไร - ได้ข้อคิดอะไรจากละคร
การกระทำ				
ผลของการกระทำ				

ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

ผู้ให้ความคิดเห็น _____

วัตถุประสงค์: ทักษะการคิด และกระบวนการเรียนรู้

โดย: ยืนกันนา

กิจกรรม: ใช้แบบฟอร์มนี้ถอดบทเรียน ก่อน ระหว่าง และ หลังการทำกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนทุกคนในกลุ่มได้ลงมือทำร่วมกัน

ชื่อกิจกรรม _____

รายการ	ทำอะไร -> สำคัญอย่างไร -> ทำอย่างไร -> ผลที่เกิดขึ้น -> ปัญหาที่พบ -> แก้ปัญหาอย่างไร -> ประโยชน์ที่ได้รับ
ก่อนทำ	
ระหว่างทำ	
หลังทำ	

ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

_____

ผู้ให้ความคิดเห็น _____

วัตถุประสงค์: ทักษะการคิด

โดย: KITO

กิจกรรม: ใช้แบบฟอร์มนี้กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ฐานใจ โดยยกกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง เหตุการณ์จริง เช่น ตัวอย่างนักเรียนติดเอดส์ เป็นต้น
หัวข้อ _____

รู้อะไร	รู้สึกอย่างไร	คิดอย่างไร	จะทำอย่างไรต่อไป

ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

ผู้ให้ความคิดเห็น _____

วัตถุประสงค์: แรงบันดาลใจ ทักษะการฟัง และทักษะการคิด

โดย: KITO

กิจกรรม: ใช้แบบฟอร์มนี้กับนักเรียนทั้งห้องเรียนหรือกลุ่มใหญ่ ให้นักเรียนเล่าความประทับใจในชีวิตของตนเอง นักเรียนแต่ละคนฟังและเขียนลงในแบบฟอร์มนี้ ครูเปิดโอกาสให้นำเสนอ ก่อนจะสรุปให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจ

ชื่อเรื่อง (ถ้ามี)

ชื่อผู้เล่าเรื่อง	เรื่องเกี่ยวกับใครเกี่ยวกับอะไร	สถานที่และเวลาเกิดเหตุการณ์	มีประโยชน์ต่อเราอย่างไร	นำไปใช้อย่างไรได้บ้าง	ดีหรือไม่ดี ควรหรือไม่ควร ถูกหรือผิด

ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

ผู้ให้ความคิดเห็น

วัตถุประสงค์: รู้จักผู้เรียนรายบุคคล

โดย: KITO

กิจกรรม: ใช้ “ตัวออก” นี้เมื่อต้องการสำรวจผลการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนรายบุคคล แจ้งให้นักเรียนเขียนก่อนจะออกจากห้องเรียน

วิชา/หัวเรื่อง _____

ได้อะไร	ประโยชน์ที่ได้	ปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน

ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

ผู้ให้ความคิดเห็น _____